

Лекція 2. Становлення глобальної економіки.

□ План

1. Економічна глобалізація і національний економічний інтерес.
 2. Циклічність розвитку економічної глобалізації.
 3. Глобальні економічні інститути. Їх становлення та шляхи вдосконалення.
 4. Функції держави в умовах глобалізації.
-

1. Економічна глобалізація і національний економічний інтерес.

◆ Економічна глобалізація

- означає економічні відносини, що відбувалися поза рамками окремих держав чи груп країн, що охоплюють увесь світ.
 - перехід від індустріальної до постіндустріальної стадії економічного розвитку
 - ▣ **основна ознака:** зростаюча взаємозалежність економік країн світу, все більша цілісність та єдність світового господарства
 - посилення відкритості національних ринків
 - поглиблення міжнародних виробничих зв'язків.
-

Ознаки економічної глобалізації

- ☐ вихід (виведення) економічних інтересів національних господарюючих суб'єктів за державні рамки
 - ☐ вихід національних корпорацій на глобальний ринок
 - ☐ перетворення національних корпорацій у ТНК, а потім - у глобальні корпорації
 - ☐ неможливість вирішення більшості економічних і соціальних проблем на національному рівні;
 - ☐ зростання залежності економічної ситуації у більшості країн від ситуації в країнах-лідерах глобалізації;
 - ☐ зростаюча доларизація національних економік
 - ☐ посилення добровільно-примусової координації національної економіки і фінансових стратегій та політик на глобальному рівні (особливо в галузі торгівлі, фінансів, екології, зайнятості, еміграції).
-

Прояви економічної глобалізації і трансформація системи прийняття рішень

- взаємозв'язки ринків, фінансів, товарів і послуг, створені в першу чергу ТНК.
 - прискорюється після появи електронних грошей і засобів переміщення капіталу завдяки розвитку, інформаційних технологій.
 - електронні гроші і засоби переміщення капіталу кардинально змінили правила “бізнесової гри”
 - прийняття політичних рішень значно впливають на економічні рішення
-

Економічна глобалізація і функціонування національних економік

- у новій міжнародній економіці існує менше можливостей для автономних національних економік.
 - призводить практично до нездатності регулювання функціонування ринку й системи виробництва на національному рівні в окремо взятій країні у відриві від світогосподарських процесів й стану міжнародної кон'юнктури
 - диктує усім країнам правила щодо взаємного існування та взаємодії на міжнародному рівні
 - **визначена мета** – створення єдиної світової глобальної економіки та політичної системи.
-

2. Циклічність розвитку економічної глобалізації

- глобальна економіка розвивається циклічно та нерівномірно
 - змінюється природа економічних циклів та форми прояву економічних криз
 - причини останніх світових криз: кризи на фондових ринках (криза “Доткомів” 2001-2002 рр.), ринках нерухомості (криза у США 2007-2009 рр.), які через механізм функціонування глобальних фінансових ринків трансформувалися у глобальну фінансову кризу 2008-2009 рр.
 - глобальна економіка потребує значної трансформації антикризової політики в нових умовах.
 - нездатність традиційних методів реалізувати антикризову політику
 - антикризова політика потребує орієнтуватися на інтереси не тільки однієї країни, але й економічно пов'язаних країн (боргова криза країн Південної Європи)
-

Нерівномірність розвитку країн в умовах глобалізації

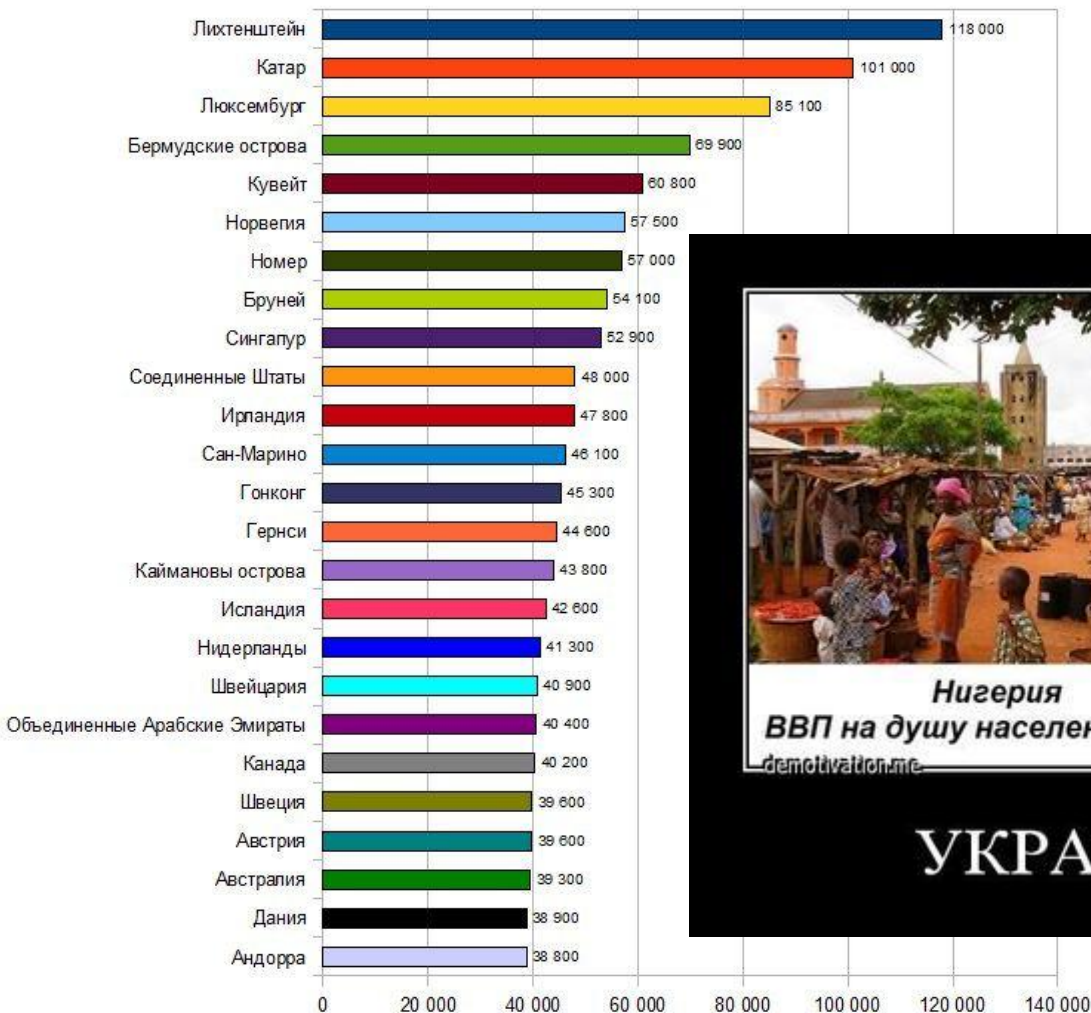
- посилюється нерівномірність економічного і соціального розвитку країн.
 - рівень життя “багатих” і “бідних” країн кардинально різниться.
 - маємо “самопідтримуюче економічне зростання” та “пастку бідності”
 - “пастка бідності”: соціально-побутові умови для населення, низька продуктивність праці, погана організація виробництва і викликана всім цим масова убогість відлякують іноземних інвесторів
 - капітал має тенденцію перетікати туди, де вже високий рівень індустріалізації та створені необхідні соціальні й технічні передумови та умови його успішного застосування
 - розподіл матеріальних благ і виробничих ресурсів між багатими країнами Півночі та бідними країнами Півдня все більше погіршується
-

Нерівномірність розвитку країн

Source: International Monetary Fund, as of April 2008

Нерівномірність розвитку країн

Нигерія

ВВП на душу населення: \$2758

Україна

ВВП на душу населення: \$2109

УКРАИНА ЦЕ ЕВРОПА

Нерівномірність розвитку країн

Страна	2014	2015	Размер снижения, %
Южный Судан	1221	220	-82,0
Экваториальная Гвинея	19959	11762	-41,1
Восточный Тимор	3807	2244	-41,1
Республика Конго	3170	2032	-35,9
Россия	13872	9054	-34,7
Бруней	41524	28236	-32,0
Кувейт	43005	29363	-31,7
Украина	2924	2004	-31,5
Азербайджан	8055	5739	-28,8
Беларусь	8041	5749	-28,5

3. Глобальні економічні інститути. Їх становлення та шляхи вдосконалення

- глобальна економіка потребує наднаціональних інститутів її регулювання економіки.
 - вже сформовано низка міжнародних інституцій, метою функціонування яких є реалізація функцій наднаціонального регулювання окремих соціально-економічних процесів
 - сформовано інститути для регулювання: Організація Об'єднаних Націй (ООН), Міжнародний валютний фонд (МВФ), світової торгівлі: (СОТ), ринку праці (МОП), Конференція ООН але торгівлі та розвитку (ЮНКТАД
 - регіональні інтеграційні об'єднання ЄС, НАФТА, МЕРКОСУР, АСЄАН.
-

Міжнародна організація праці

- Створена у 1946 році МОП стала як перша спеціалізована установа ООН
 - членами МОП є 185 країн.
 - приймає конвенції і розробляє рекомендації, а також встановлює міжнародні стандарти у сфері праці, зайнятості, професійної підготовки, умов праці, соціального забезпечення, безпеки праці й охорони здоров'я.
 - здійснює широкомасштабні програми досліджень, а також міжнародне технічне співробітництво
 - першочерговими завданнями є підтримка демократії і соціального діалогу, боротьба з бідністю і безробіттям, заборона дитячої праці
-

Світовий банк

- заснований в 1994 році
 - одна з найбільших у світі організацій, що надають допомогу з метою розвитку
 - здійснює свою діяльність більш ніж в 100 країнах, що розвиваються, здійснюючи фінансову й консультаційну допомогу з метою підвищення рівня життя й поліпшення життя найбіднішого населення
 - розробляє стратегії допомоги для кожної зі своїх країн-клієнтів у співробітництві з державними органами, неурядовими організаціями й приватним сектором
 - представництва Банку в різних країнах світу займаються реалізацією його програм, підтримують зв'язок з урядом і цивільним суспільством і сприяють більше глибокому розумінню проблем розвитку.
-

Світовий банк

- співвласниками є 188 країн-членів
 - інтереси країн представляють Рада керуючих і Рада директорів, що перебуває у Вашингтоні.
 - країни-члени є акціонерами Світового банку і володіють правом приймати остаточне рішення.
 - умовою членства в Світовому банку є членство в МВФ
 - кожна країна має певну квоту в статутному капіталі, пропорційно квоті розподіляються голоси при прийнятті рішень
 - Міжнародний банк реконструкції та розвитку складає основу діяльності Світового банку
-

Відповідно до Декларації тисячоліття Світовий банк зосередив свою діяльність

- ☐ ліквідація бідності і голоду
 - ☐ забезпечення загальної початкової освіти
 - ☐ заохочення рівності чоловіків і жінок та розширення прав і можливостей жінок
 - ☐ скорочення дитячої смертності
 - ☐ поліпшення охорони материнства
 - ☐ боротьба з ВІЛ/СНІДом, малярією та іншими захворюваннями
 - ☐ забезпечення сталого розвитку навколишнього середовища
 - ☐ формування глобального партнерства в цілях розвитку
-

Перспективи створення інститутів регулювання глобальної економіки

- інтеграція економічного й інформаційного розвитку національних держав
 - створення єдиного світового інформаційного й інвестиційного просторів
 - інтеграція ринків, систем керування ринками і виробничих системам
 - випереджальний розвитком інформаційних і телекомунікаційних технологій
 - сокремої уваги для формування наднаціональних інститутів регулювання потребує фінансовий сектор
-

4. Функції держави в умовах глобалізації

- держава втрачає можливість ефективно використовувати такі традиційних інструментів регулювання як митно-тарифне регулювання, курс національної валюти, ставки рефінансування
 - повинна рахуватися з інтеграцією іноземних державних корпорацій, а також пристосовувати такі внутрішні сфери регулювання, як соціальна політика, податкова система, трудове законодавство, система освіти до міжнародних стандартів.
 - необхідність делегування глобальним інститутам частки суверенітету
-

Функції держави в умовах глобалізації

- раніше державний суверенітет включав володіння природними ресурсами, територіями, інструментами макро- і мікро-регулювання
 - на ранній стадії інтернаціоналізації держава вступає у багатосторонні домовленості, які обмежують свободу дій і звужують суверенітет
 - ***державний суверенітет втрачає власний зміст***
 - ознакою суверенітету стає не матеріальне багатство, а інтелектуальне, яке не є невід'ємною частиною держави
 - процес перерозподіл повноважень між національною державою буде відбуватися у 2-х напрямках: передача повноважень наддержавним інститутам; передача повноважень регіонам і муніципалітетам.
-

